

Sygn. akt VIA Ca 1319/11

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 października 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie VI Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący – Sędzia SA– Anna Orłowska

Sędzia SA– Ewa Śniegocka

Sędzia SA– Ewa Stefańska (spr.)

Protokolant– sekr. sąd. Agnieszka Janik

po rozpoznaniu w dniu 3 października 2012 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Spółki z o.o. w P. w likwidacji

przeciwko Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów

przy udziale zainteresowanych: (...) Spółki z o.o. w P. w likwidacji, (...) Spółki z o.o. w Z. i Przedsiębiorstwa (...) Spółka z o.o. w K.

o ochronę konkurencji

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów

z dnia 17 marca 2011 r., sygn. akt XVII AmA 227/09

I oddala apelację;

II zasądza od (...) Spółki z o.o. w P. w likwidacji na rzecz Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów kwotę 270 (dwieście siedemdziesiąt) złotych tytułem kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Sygn. akt VI ACa 1319/11

UZASADNIENIE

Decyzją nr (...)z dnia 7 października 2009 r. Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, po przeprowadzeniu postępowania antymonopolowego wszczętego na wniosek: (...) Spółki z o.o. z siedzibą w P., (...) Spółki z o.o. z siedzibą w P., (...) Spółki z o.o. z siedzibą w P. oraz Przedsiębiorstwa (...) Spółki z o.o. z siedzibą w K., na podstawie art. 105 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jedn. Dz. U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071 ze zm., zwanej dalej „k.p.a.”) w związku z art. 80 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz. U. z 2005 r. Nr 244, poz. 2080 ze zm., zwanej dalej „ustawą o ochronie konkurencji i konsumentów”), umorzył postępowanie antymonopolowe wszczęte w związku z podejrzeniem nadużywania przez (...) Spółkę z o.o. z siedzibą w Z. pozycji dominującej na lokalnym rynku dysponowania i wykonywania praw wynikających z koncesji na eksploatację wód leczniczych ze złóż objętych obszarem górniczym (...), polegającego na przeciwdziałaniu

uksztaltowaniu się warunków niezbędnych do rozwoju konkurencji na krajowym rynku produkcji i sprzedaży wód leczniczych, poprzez:

1) narzucanie w umowach o korzystanie z wód leczniczych do celów produkcyjnych:

- nieuczciwych, nadmiernie wygórowanych opłat za nadzór górniczy nad odwiertami, służącymi do wydobywania tych wód,

- uciążliwych i niejednorodnych warunków w porównaniu z podobnymi umowami zawieranymi z konkurentami wnioskodawców, tj. (...) Sp. z o.o. z siedzibą w Z., (...)w K. oraz Zakładem (...)w K.,

- uciążliwych warunków przynoszących (...) Spółce z o.o. z siedzibą w Z. nieuzasadnione korzyści,

co mogło stanowić naruszenie art. 8 ust. 1 i ust. 2 pkt 1, 3, 5 i 6 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów,

2) ograniczenie produkcji w wyniku niewyrażania zgody na: przeprowadzenie pompowania zespołowego z odwiertów G-7, G-8 i G-10 w J., wykonywanie pomiarów złożowych i dokumentowanie ich zasobów, przeprowadzanie badań hydrogeologicznych w ujęciach wód leczniczych G-7 i G-10 w J., zakaz wykonywania jakichkolwiek odwiertów oraz podział obszaru górniczego (...),

co mogło stanowić naruszenie art. 8 ust. 1 i ust. 2 pkt 2 i 5 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Powodowie (...) Spółka z o.o. z siedzibą w P. i (...) Spółka z o.o. z siedzibą w P. wnieśli odwołania, w których zaskarżyli powyższą decyzję w całości, zarzucając organowi administracji naruszenie:

1) art. 1 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów poprzez stwierdzenie, że przedmiotowa sprawa nie narusza interesu publicznego i tym samym brak jest podstaw do zastosowania przepisów niniejszej ustawy;

2) art. 5 ust. 1 pkt 2, 4, i 6 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów poprzez uznanie, że w przedmiotowej sprawie nie miało miejsca zawarcie przez (...) Spółkę z o.o. z siedzibą w Z. oraz firmy (...), (...) i (...) porozumienia ograniczającego konkurencję;

3) art. 8 ust. 1, 3, 5 i 6 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów przez stwierdzenie, że (...) Spółka z o.o. z siedzibą w Z. nie nadużywa pozycji dominującej na rynku właściwym również dla wnioskodawców poprzez narzucenie w umowach o korzystanie z wód leczniczych do celów produkcyjnych:

- nieuczciwych, nadmiernie wygórowanych opłat za nadzór górniczy nad odwiertami służącymi do wydobywania tych wód,

- uciążliwych i niejednorodnych warunków w porównaniu z podobnymi umowami zawieranymi z konkurentami wnioskodawców,

- uciążliwych warunków przynoszących (...) Spółce z o.o. z siedzibą w Z. nieuzasadnione korzyści;

4) art. 8 ust. 1 i ust. 2 pkt 2 i 5 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów poprzez błędne stwierdzenie, że nie zachodzi ograniczenie produkcji wód mineralnych przez wnioskodawców w wyniku niewyrażenia zgody na:

- przeprowadzenie pompowania zespołowego z odwiertów G-7, G-8 i G-10 w J.,

- wykonywania pomiarów złożowych i dokumentowania ich zasobów,

- przeprowadzania badań hydrogeologicznych z ujęć G-7 i G-10 w J.,

- zakaz wykonywania jakichkolwiek odwiertów i podział obszaru górniczego (...).

W związku z powyższym powodowie wniesli o zmianę zaskarżonej decyzji w całości i orzeczenie co do istoty sprawy, tj. uznanie stosowania przez (...) Spółkę z o.o. z siedzibą w Z. praktyk, które prowadzą do nadużycia pozycji dominującej na rynku właściwym również dla wnioskodawców poprzez narzucanie w umowach o korzystanie z wód leczniczych do celów produkcyjnych:

- nieuczciwych, nadmiernie wygórowanych opłat za nadzór górniczy nad odwiertami służącymi do wydobywania tych wód,

- uciążliwych i niejednorodnych warunków w porównaniu z podobnymi umowami zawieranymi z konkurentami wnioskodawców,

- uciążliwych warunków przynoszących (...) Spółce z o.o. z siedzibą w Z. nieuzasadnione korzyści,

- ograniczanie produkcji wód mineralnych przez wnioskodawców w wyniku niewyrażenia zgody na:

a) przeprowadzenie pompowania zespołowego z odwiertów G-7, G-8 i G-10 w J.,

b) wykonywania pomiarów złożowych i dokumentowania ich zasobów,

c) przeprowadzania badań hydrogeologicznych z ujęć G-7 i G-10 w J.,

d) zakaz wykonywania jakichkolwiek odwiertów i podział obszaru górniczego (...),

co miało stanowić naruszenia art. 8 ust. 1 i ust. 2 pkt 1, 3, 5 i 6 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, a ewentualnie o uchylenie zaskarżonej decyzji w całości.

Pozwany Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wnosil o oddalenie obydwu odwołań.

Postanowieniem z dnia 4 maja 2010 r. Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów umorzył postępowanie w stosunku do (...) Spółki z o.o. z siedzibą w P., w związku z przejściem jej przez (...) Spółkę z o.o. z siedzibą w P., na skutek połączenia obu spółek. Ponadto, na podstawie uchwały nr (...) Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Wspólników z dnia 9 października 2009 r., występująca jako powód w niniejszym procesie (...) Spółka z o.o. z siedzibą w P., została postawiona w stan likwidacji.

Wyrokiem z dnia 17 marca 2011 r. Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów oddalił odwołania obydwu powodów.

Wyrok Sądu Okręgowego został wydany w oparciu o poniższe ustalenia faktyczne i rozważania prawne.

Decyzją z dnia 14 grudnia 1992 r. Minister Ochrony Środowiska Zasobów Naturalnych i Leśnictwa udzielił gminie M. koncesji na eksploatację wód leczniczych ze złóż zlokalizowanych w miejscowościach: M., J., Z., S. i P., objętych obszarem górniczym (...). Decyzją z dnia 31 grudnia 2001 r. Minister Środowiska Zasobów Naturalnych i Leśnictwa przeniósł powyższą koncesję na rzecz (...) Spółki z o.o. z siedzibą w Z.. Spółka ta została utworzona w dniu 29 sierpnia 2001 r., a jej udziałowcami są:

- J. i K. S. prowadzący pod nazwą Zakład (...) w K. działalność gospodarczą w zakresie wydobywania i sprzedaży wód mineralnych ze złóż objętych koncesją (...) Sp. z o.o.,

- J. i S. C. prowadzący w formie (...) w K. działalność gospodarczą w zakresie wydobywania i sprzedaży wód leczniczych ze złóż objętych koncesją (...) Sp. z o.o.,

- (...) Spółka z o.o. prowadząca działalność gospodarczą w zakresie wydobywania i sprzedaży wód leczniczych ze złóż objętych koncesją (...) Spółki z o.o., będąca udziałowcem posiadającym największy udział w okresie do dnia 24 listopada 2005 r.,

- (...) Spółka z o.o. prowadząca działalność gospodarczą w zakresie wydobywania i sprzedaży wód leczniczych ze złóż objętych koncesją (...) Spółki z o.o. począwszy od dnia 24 listopada 2005 r.

- (...) Spółka z o.o. w Z. prowadząca działalność gospodarczą w zakresie wydobywania i sprzedaży wód leczniczych ze złóż objętych koncesją (...) Spółki z o.o.

Członkami zarządu (...) Spółki z o.o. są przedsiębiorcy K. S., S. C. (wspólnik (...) Sp. j.) oraz J. A. (członek zarządu (...) Sp. z o.o.).

(...) Spółka z o.o. została utworzona przez przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą w zakresie wydobywania i sprzedaży wód leczniczych, zainteresowanych eksploatacją złóż wody leczniczej z obszaru górniczego (...). Została jej przekazana koncesja na wydobywanie wód leczniczych na tych terenach, albowiem dotychczasowa działalność gospodarcza Miasta i Gminy M. w zakresie dysponowania koncesją powodowała lokalne konflikty z przedsiębiorcami prowadzącymi działalność gospodarczą w zakresie wydobywania i sprzedaży wód mineralnych. Poza tym, art. 6 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. o zmianie ustawy - Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. Nr 110, poz. 1190) stanowił, że z dniem wejścia w życie tej ustawy tracą moc koncesje udzielone gminom, co w odniesieniu do Gminy M. nastąpiłoby z dniem 1 stycznia 2002 r.

Przed przeniesieniem koncesji na rzecz (...) Spółki z o.o., koncesje na poszukiwanie i wydobywanie wód leczniczych na obszarze górniczym (...) otrzymały (...) Spółka z o.o. i Przedsiębiorstwo (...) Spółka z o.o. Po przekazaniu koncesji na rzecz (...) Spółki z o.o. wskazani przedsiębiorcy stracili posiadane koncesje i mogli prowadzić badania poszukiwawcze oraz wydobywanie wód leczniczych na obszarze górniczym (...) jedynie na podstawie umów cywilnoprawnych zawieranych z (...) Spółką z o.o., jako podmiotem posiadającym wyłączne prawo w tym zakresie wynikające z uzyskanej koncesji.

(...) Spółka z o.o. sama nie prowadzi działalności gospodarczej polegającej na wydobywaniu, rozlewaniu i sprzedaży wód leczniczych. Jako wyłączny koncesjonariusz eksploatacji wód leczniczych ze złóż objętych obszarem górniczym (...) zawiera umowy z przedsiębiorcami, przekazując im prawo do wydobywania wód leczniczych do celów produkcyjnych, a nadto zobowiązując do uiszczania opłat z tytułu ponoszonych kosztów, w tym za nadzór górniczy nad odwiertami służącymi do wydobywania wód.

(...) Spółka z o.o. została utworzona z dniem 6 listopada 1998 r., a przedmiotem jej działalności jest m.in. produkcja wód mineralnych, wykonywanie wykopów i wierceń geologiczno-inżynierskich. Spółka ta została udziałowcem (...) Spółki z o.o. o największej liczbie udziałów (30%). Natomiast pozostali udziałowcy prowadzący działalność gospodarczą w zakresie wydobywania, produkcji i sprzedaży wód leczniczych ze złoża (...), a więc K. S., S. S., S. C., J. C. oraz (...) Sp. z o.o., posiadają łącznie 60% udziałów. Z dniem 4 października 2006 r. otwarto likwidację (...) Spółki z o.o. i spółka ta nadal pozostaje w likwidacji. Następnie została związana (...) Spółka z o.o., której przedmiotem działalności była również produkcja wód mineralnych oraz wykonywanie wykopów i wierceń geologiczno-inżynierskich. Z dniem 30 kwietnia 2008 r. spółka ta została przejęta przez (...) Spółkę z o.o.

(...) Spółka z o.o. została utworzona z dniem 5 września 2005 r., przy czym przedmiotem jej działalności była także produkcja wód mineralnych, wykonywanie wykopów i wierceń geologiczno-inżynierskich. 24 listopada 2005 r. Z dniem 24 listopada 2005 r. należące do (...) Spółki z o.o. udziały w (...) Spółce z o.o. przeszły na rzecz (...) Spółki z o.o. Z dniem 30 kwietnia 2008 r. (...) Spółka z o.o. przejęła (...) Spółkę z o.o., a następnie z dniem 9 października 2009 r. otwarto likwidację (...) Spółki z o.o. i spółka ta nadal pozostaje w likwidacji.

Pismem z dnia 4 kwietnia 2006 r. (...) Sp. z o.o. i Przedsiębiorstwo (...) Spółka z o.o. złożyły do Ministra Środowiska wnioski o stwierdzenie nieważności jego decyzji z dnia 31 grudnia 2001 r. przenoszącej koncesję na wydobywanie wód leczniczych z obszaru (...) na (...) Spółki z o.o., a także o cofnięcie tej koncesji i wyrażenie zgody na jej przyznanie na rzecz (...) Spółki z o.o. i Przedsiębiorstwa (...) Spółki z o.o. Decyzją z dnia 8 sierpnia 2008 r. Minister Środowiska odmówił stwierdzenia nieważności swojej decyzji z dnia 31 grudnia 2001 r., w jej uzasadnieniu ustosunkowując

się do podniesionego przez wnioskodawców zarzutu utrudniania im korzystania z ujęć wód leczniczych. Minister Środowiska wyjaśnił, że otwory ujęć wody leczniczej wykonane przez (...) Spółkę z o.o. były wykorzystywane przez tą spółkę, a następnie od 2004 r. przez (...) Spółkę z o.o., zaś od 2005 r. przez (...) Spółkę z o.o. Przy tym, (...) Spółka z o.o. i (...) Spółka z o.o. nie są następcami prawnymi (...) Spółki z o.o., lecz niezależnymi przedsiębiorcami, tyle że reprezentowanymi przez tą samą osobę R. P.. Ponadto na (...) Spółkę z o.o. przeniesiona została własność nieruchomości, otwory wiertnicze i prawo do informacji geologicznej wytworzonej w wyniku wykonania badań geologicznych przez (...) Spółkę z o.o.

W grudniu 2005 r. (...) Spółka z o.o. wyłączyło z użytku zakładu górniczego otwory ujmujące wody lecznicze będące własnością (...) Spółki z o.o. z uwagi na fakt, że spółka ta przeniosła na (...) Spółkę z o.o. własność odwiertów bez poinformowania o tym fakcie koncesjonariusza, a (...) Spółka z o.o. nie zawarła z (...) Spółką z o.o. umowy o wydobywanie wód leczniczych. Dlatego decyzją z dnia 18 maja 2006 r. Minister Środowiska zobowiązał (...) Spółkę z o.o. do natychmiastowego zaprzestania nielegalnej eksploatacji wód leczniczych bez wymaganej koncesji z obszaru górniczego (...). Powołując te okoliczności Minister Środowiska uznał, że trudności (...) Spółki z o.o. z korzystaniem z wód leczniczych z obszaru górniczego (...) były spowodowane przede wszystkim niespełnieniem przez tę spółkę wymagań prawnych dla wydobywania wód leczniczych, określonych przepisami ustawy - Prawo geologiczne i górnicze.

W ocenie Sądu Okręgowego odwołania powodów nie zasługiwały na uwzględnienie. Przedmiotem żądania (...) Spółki z o.o. i (...) Spółki z o.o. zarówno w toku postępowania administracyjnego, jak i następnie w odwołaniach od decyzji Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 7 października 2009 r. było stwierdzenie, że (...) Spółka z o.o. oraz przedsiębiorcy z nią powiązani, tj. (...) Sp. z o.o., (...) oraz Zakład (...), stosują zakazane w art. 8 ust. 1 i ust. 2 pkt 1, 3, 5 i 6 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów praktyki polegające na nadużywaniu pozycji dominującej na rynku właściwym. Jednakże, w ocenie Sądu pierwszej instancji, podniesione przez powodów zarzuty zmierzają do realizacji indywidualnych celów tych przedsiębiorców w zakresie produkcji wód mineralnych wydobywanych ze złóż na obszarze (...), a zatem w sprawie nie miało miejsca naruszenie ani zagrożenie interesu publicznego, które obligowałoby Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów do podjęcia działań określonych w przepisach ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Sąd pierwszej instancji wskazał, że z art. 1 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów wynika, iż celem tej ustawy jest podejmowanie w interesie publicznym ochrony konkurencji oraz interesów przedsiębiorców i konsumentów. Dopiero naruszenie przez przedsiębiorcę interesu publicznego w następstwie stosowania zabronionych praktyk monopolistycznych stanowi przesłankę uzasadniającą zastosowanie przepisów ustawy i wszczęcie postępowania antymonopolowego. Koniecznym zatem warunkiem zastosowania przepisów ustawy i sankcji w niej przewidzianych jest ocena, czy przedsiębiorca w następstwie stosowania zakazanych praktyk monopolistycznych narusza interes publiczny w zakresie rozwoju konkurencji, ochrony podmiotów narażonych na stosowanie takich praktyk oraz ochrony interesów konsumentów.

Przy tym w orzecznictwie przyjmuje się, że naruszenie interesu publicznego ma miejsce wówczas, gdy skutkami działań sprzecznych z ustawą dotknięty jest szerszy krąg uczestników, a nie jeden przedsiębiorca (por. uzasadnienia wyroków Sądu Najwyższego z dnia 29 maja 2001 r., sygn. I CKN 1217/98, publ. OSNC z 2002 r., nr 1, poz. 13 i z dnia 28 stycznia 2002 r. sygn. I CKN 112/99, publ. OSNC z 2002 r., nr 11, poz. 144).

Sąd Okręgowy ocenił, że działania (...) Spółki z o.o. nie naruszały interesów przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą w zakresie wydobywania i sprzedaży wody leczniczej z obszaru (...) w ten sposób, aby prowadziło to do monopolizacji rynku poprzez narzucanie przez przedsiębiorcę dominującego warunków umownych niekorzystnych dla szerszego kręgu kontrahentów. Sąd ten podkreślił, że utworzenie (...) Spółki z o.o. przez przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą polegającą na produkcji butelkowanej wody mineralnej wydobywanej ze złóż wód leczniczych z obszaru (...) i otrzymanie przez tę spółkę koncesji na wydobywanie wód leczniczych, miało na celu zapewnienie ciągłości prac tym przedsiębiorcom, poprzez umożliwienie im zawierania umów cywilnoprawnych z koncesjonariuszem.

Zdaniem Sądu pierwszej instancji zarzuty powodów, będących udziałowcami (...) Spółki z o.o. i producentami butelkowej wody mineralnej wydobywanej ze złóż znajdujących się na obszarze (...), w rzeczywistości są skierowane przeciwko uchwałom podjętym przez tę spółkę w sprawach odmowy (...) Spółce z o.o. udzielenia zezwolenia na przeprowadzenie pompowania zespołowego odwiertów G-7, G-8 i G-10 w J., wykonywania pomiarów złożowych i dokumentowania ich zasobów oraz przeprowadzania badań hydrologicznych z ujęć G-7 i G-10 w J. (uchwała nr (...) Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników z dnia 28 grudnia 2005 r.), a także zakazu wykonywania jakichkolwiek odwiertów złożowych w związku z wnioskiem (...) Spółki z o.o. (uchwała nr (...) Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników z dnia 28 grudnia 2005 r.). Tymczasem, w ocenie Sądu Okręgowego, tego rodzaju zarzuty udziałowców są sprawami dotyczącymi wewnętrznych spraw spółki (...) i powinny być podnoszone na zasadach i w trybie określonym w przepisach Kodeksu spółek handlowych.

Powodowie zarzucili również, iż (...) Spółka z o.o. podejmuje działania utrudniające im korzystanie z ujęć wody będących ich własnością, albowiem powodowie nie mają swobody w wyborze miejsca prowadzenia działalności gospodarczej, nie mogą przenieść swojej rozlewni lub odwiertów w inne miejsce poza obszar (...), z uwagi na uniemożliwienie przez spółkę podziału tego obszaru. Sąd Okręgowy nie uznał tego zarzutu za słuszny, odwołując się do argumentacji powołanej przez Ministra Środowiska w decyzji z dnia 8 sierpnia 2006 r. odmawiającej stwierdzenia nieważności decyzji o przeniesieniu koncesji na rzecz (...) Spółki z o.o.

Zarzucili także, iż w zawieranych z nimi przez (...) Spółkę z o.o. umowach cywilnoprawnych zastrzeżony jest obowiązek ponoszenia opłat za wykonywane usługi nadzoru górniczego, które są ukształtowane na podstawie skomplikowanego algorytmu ryczałtowego, niekorzystnego dla powodów. W ich ocenie opłaty te powinny być ukształtowane tak, aby uwzględniały rzeczywiste koszty i czas pracy ponoszony z tego tytułu, bądź stanowić jednakowej opłaty zależne od ilości wydobytej wody. Tymczasem obecne zasady preferują mniejszych przedsiębiorców, tj. firmy (...), (...)i (...), co jest sprzeczne z interesem publicznym. Sąd Okręgowy uznał ten zarzut za niesłuszny, albowiem z umów wynika, że każdy przedsiębiorca ponosi opłaty za usługi nadzoru górniczego uwzględniające: wielkość wydobycia/eksploatacji przeliczoną przez stawkę za m³ wydobytej wody oraz ryczałt zależny od wielkości zatwierdzonych zasobów eksploatacyjnych (tzw. gotowości eksploatacyjnej) oraz liczby odwiertów. W ocenie Sądu pierwszej instancji ryczałt ten preferuje przedsiębiorców, którzy wydobywają duże ilości wody, albowiem uwzględnia wielkości stałe niezależne od ilości wydobytej wody, co powoduje przerzucenie kosztów utrzymania urządzeń nadzoru górniczego z przedsiębiorców najbardziej eksploatujących obszar górniczy na mniejszych przedsiębiorców, co z kolei uzasadnia korektę kosztów przy wykorzystaniu stawki za m³. Przy tym, stawki opłat są systematycznie obniżane.

Sąd Okręgowy zauważył ponadto, że przedsiębiorcy mający w nazwie słowo (...) cały czas rozwijali swoją działalność. W roku 2002 (...) Spółka z o.o. użytkowała jedno ujęcie wody, w roku 2004 spółka ta użytkowała już pięć ujęć wody, zaś w roku 2006 (...) Spółka z o.o. użytkowała sześć ujęć wody. Oznacza to, że nie było im utrudniane prowadzenie działalności gospodarczej. W konkluzji Sąd pierwszej instancji wskazał, że skoro zarzuty powodów zmierzały do realizacji ich indywidualnych celów w zakresie produkcji wód mineralnych wydobywanych ze złóż na obszarze (...), w sprawie nie doszło do naruszenia ani zagrożenia interesu publicznego, więc Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów nie miał podstaw do podjęcia działań określonych w przepisach ustawy antymonopolowej.

Od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów apelację wniósł wyłącznie powód (...)Spółka z o.o. z siedzibą w P. w likwidacji.

Apelacją z dnia 6 maja 2011 r. powód zaskarżył wyrok w całości, wnosząc o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie jego odwołania. Powód zarzucił zaskarżonemu wyrokowi:

1) naruszenie prawa materialnego, tj. art. 1 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów poprzez przyjęcie, że przedmiotowa sprawa nie narusza interesu publicznego i tym samym brak jest podstaw do zastosowania przepisów niniejszej ustawy;

2) naruszenie prawa materialnego, tj. art. 5 ust. 1 pkt 2, 4 i 6 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów poprzez uznanie, że w przedmiotowej sprawie nie miało miejsca zawarcie przez (...) Spółkę z o.o. oraz firmy (...), (...) i (...) porozumienia ograniczającego konkurencję;

3) naruszenie prawa materialnego, tj. art. 8 ust. 1 i ust. 2 pkt 1, 3, 5 i 6 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów przez przyjęcie, że (...) Spółka z o.o. nie nadużywa pozycji dominującej na rynku właściwym również dla wnioskodawców poprzez narzucanie w umowach o korzystanie z wód leczniczych do celów produkcyjnych:

- nieuczciwych i niejednorodnych warunków w porównaniu z podobnymi umowami zawieranymi z konkurentami wnioskodawców,

- uciążliwych warunków przynoszących (...) Spółce z o.o. nieuzasadnione korzyści;

4) naruszenie prawa materialnego, tj. art. 8 ust. 1 i ust. 2 pkt 2 i 5 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów poprzez błędne stwierdzenie, że nie zachodzi ograniczenie produkcji wód mineralnych przez wnioskodawców w wyniku nie wyrażenia zgody na:

- przeprowadzenie pompowania zespołowego z odwiertów G-7, G-8 i G-10 w J.,

- wykonywanie pomiarów złożowych i dokumentowanie ich zasobów,

- przeprowadzanie badań hydrogeologicznych z ujęć G-7 i G-10 w J.,

- zakaz wykonywania jakichkolwiek odwiertów i podziału obszaru górniczego (...);

5) naruszenie prawa procesowego, tj. art. 227 k.p.c. w zw. z 217 § 1 k.p.c. w zw. z art. 229 k.p.c. poprzez oddalenie wniosku strony powodowej o przeprowadzenie dowodu z przesłuchania stron oraz uczestników postępowania;

6) naruszenie prawa procesowego, tj. art. 227 k.p.c. w zw. z 217 § 1 k.p.c. w zw. z 258 k.p.c. poprzez oddalenie wniosku strony powodowej o przeprowadzenie dowodu z przesłuchania świadka W. S. (vide: apelacja, k. 176).

Pozwany Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wnosił o oddalenie apelacji i zasądzenie od powoda na jego rzecz kosztów postępowania apelacyjnego.

Natomiast zainteresowani nie zajęli stanowiska co do apelacji powoda.

Sąd Apelacyjny zważył:

Apelacja powoda nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd Apelacyjny w całości podziela ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji i przyjmuje je za własne. Także dokonana przez Sąd Okręgowy ocena prawna jest prawidłowa.

Przede wszystkim niezasadny jest podniesiony w apelacji powoda zarzut, że umarżając postępowanie antymonopolowe wszczęte na wniosek m.in. powoda, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów naruszył art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz. U. z 2005 r. Nr 244, poz. 2080 ze zm., zwanej dalej „ustawą o ochronie konkurencji i konsumentów”), zaś Sąd pierwszej instancji wadliwie zaaprobował to rozstrzygnięcie. Powołany przepis stanowi bowiem, że ustawa określa warunki rozwoju i ochrony konkurencji oraz zasady podejmowanej w interesie publicznym ochrony interesów przedsiębiorców i konsumentów. Natomiast w jej art. 1 ust. 2 wskazano, że ustawa reguluje zasady i tryb przeciwdziałania praktykom ograniczającym konkurencję oraz praktykom naruszającym zbiorowe interesy konsumentów, a także antykonkurencyjnym koncentracjom przedsiębiorców i ich związków, jeżeli te praktyki lub koncentracje wywołują lub mogą wywoływać skutki na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Ma rację więc Sąd pierwszej instancji wskazując w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, że warunkiem koniecznym zastosowania powołanej ustawy jest wystąpienie naruszenia interesu publicznego. Ustawa ta znajduje zastosowanie jedynie wówczas, gdy zostaje zagrożony lub naruszony interes publiczny, polegający na zapewnieniu właściwych warunków funkcjonowania rynku gospodarczego. Zawarte w powołanym przepisie pojęcie interesu publicznego w doktrynie jest niejednolicie definiowane, lecz nie ulega wątpliwości, że wyznacza on granice ingerencji państwa w swobodę prowadzenia działalności przez przedsiębiorców. W orzecznictwie przyjmuje się, że naruszenie interesu publicznego ma miejsce wówczas, gdy skutkami działań sprzecznych z ustawą antymonopolową dotknięty jest szerszy krąg uczestników rynku, albo gdy działania te wywołują na rynku inne niekorzystne zjawiska. Dlatego spod kognicji organu antymonopolowego wyłączone są sprawy o charakterze indywidualnym, nawet jeżeli zarzut skierowany jest przeciwko przedsiębiorcy o silnej pozycji rynkowej (por. Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów. Komentarz, pod red. C. Banasińskiego i E. Piontka, Wydawnictwo LexisNexis, Warszawa 2009, s. 17-18 i powołane tam orzecznictwo).

Pojęcie interesu publicznego nie jest pojęciem o charakterze stałym i jednolitym, stąd w każdej sprawie powinien on być ustalony i skonkretyzowany indywidualnie. Jednakże niewątpliwie interes publiczny dotyczy ogółu i musi być dostrzeżony przez nieokreśloną z góry liczbę osób, a nie jednostki bądź określoną ich grupę. Do naruszenia interesu publicznego dochodzi zatem tylko wówczas, gdy skutki określonych działań mają charakter powszechny, dotycząc wszystkich potencjalnych podmiotów na danym rynku, a nie jedynie ściśle określonej grupy już działających podmiotów. Działaniami antykonkurencyjnymi, których podejmowaniu powinna zapobiegać ustawa, są jedynie takie działania, które dotyczą sfery interesów szerszego kręgu uczestników rynku gospodarczego, a więc gdy dotyczą konkurencji rozumianej jako zjawisko charakteryzujące funkcjonowanie rynku.

Natomiast celem ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów nie jest ochrona prywatnoprawnego interesu przedsiębiorcy bądź konsumenta. W judykaturze słusznie przyjmuje się, że dla wykładni, a następnie zastosowania przepisów ustawy antymonopolowej decydujące jest określenie działań, które godząc w dobro publiczne (tj. właściwe funkcjonowanie rynku, zasad konkurencji i prawa konsumentów) powodują w konsekwencji zagrożenie tego dobra. Nie można wykluczyć, że w określonej sytuacji zakazane działania, chociaż będą dotyczyły objętych interesem publicznym dóbr, wyrażają się w konkretnych skutkach wobec określonego przedsiębiorcy. Natomiast stanowczo nie zachodzą podstawy do stosowania ustawy antymonopolowej, gdy spór prawny i spór interesów nie wkracza swoimi konsekwencjami w obszar chroniony „w interesie publicznym”, w rozumieniu art. 1 ustawy antymonopolowej (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 19 maja 2009 r., sygn. III SK 40/08, Lex nr 521926).

W uzasadnieniu wyroku z dnia 5 czerwca 2008 r. (sygn. III SK 40/07, Lex nr 479320) Sąd Najwyższy stwierdził, że naruszenie interesu publicznego pozwala organowi antymonopolowemu dokonywać swoistej selekcji spraw, w których podejmie interwencję. Rozważając, czy zachodzą podstawy do wszczęcia postępowania, a następnie - po jego przeprowadzeniu - wydając odpowiednią decyzję, organ antymonopolowy musi wskazać, na czym polegał interes publiczny w podjęciu interwencji w odniesieniu do konkretnej praktyki, której postępowanie dotyczyło. Naruszenie interesu publicznoprawnego ma miejsce nie tylko wówczas, gdy skutkami działań sprzecznych z przepisami dotknięty został „szerszy krąg uczestników rynku”, ale także, gdy działania te wywołały na rynku inne niekorzystne zjawiska. W ocenie Sądu Apelacyjnego zarówno organ administracji, jak i Sąd pierwszej instancji prawidłowo ustaliły, że w sprawie nie doszło do naruszenia interesu publicznego poprzez nadużycie pozycji dominującej celem eliminacji bądź ograniczenia konkurencji na rynku właściwym, co musiałoby się spotkać z sankcjami przewidzianymi w przedmiotowej ustawie.

Miał rację Sąd Okręgowy wskazując, że w razie naruszenia interesu prywatnego uczestników rynku (przedsiębiorcy, konsumenta) ochrona praw tych jednostek może być realizowana na podstawie unormowań innych ustaw prywatnoprawnych, w szczególności przepisów Kodeksu cywilnego i Kodeksu spółek handlowych (zob. E. Modzelewska-Wąchał, Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów. Komentarz, Warszawa 2002, s. 13). Natomiast celem ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów nie jest ochrona indywidualnego przedsiębiorcy, albowiem indywidualne prawa podmiotowe uczestników obrotu gospodarczego podlegają ochronie w trybie dochodzenia

roszczeń przed sądem powszechnym bądź przed sądem administracyjnym, a nie przed Sądem Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

W orzecznictwie zasadnie wskazuje się, że przy ocenie praktyki stosowanej przez przedsiębiorcę nie można interesu publicznego traktować wyłącznie w kategoriach ilościowych, ale trzeba także zważyć na skutki, jakie ta praktyka wywołuje lub może wywoływać na rynku (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 12 września 2003 r., sygn. I CKN 504/01, publ. Glosa z 2004 r., nr 12, s. 37). Tymczasem w przedmiotowej sprawie nie ulega wątpliwości, że spółki, które domagały się wszczęcia postępowania antymonopolowego wskazując na podejrzenie nadużywania przez (...) Spółkę z o.o. z siedzibą w Z. pozycji dominującej na lokalnym rynku dysponowania i wykonywania praw wynikających z koncesji na eksploatację wód leczniczych ze złóż objętych obszarem górniczym (...), zmierzały do realizacji w ten sposób swoich indywidualnych interesów, jako udziałowcy spółki (...) przegłosowani przez pozostałych udziałowców.

Sąd Okręgowy ustalił, że do dnia 24 listopada 2005 r. (...) Spółka z o.o. była udziałowcem posiadającym największy udział w przedmiotowej spółce, zaś po tej dacie jej 30% udział przejęła (...) Spółka z o.o., również prowadząca działalność gospodarczą w zakresie wydobywania i sprzedaży wód leczniczych ze złóż objętych koncesją. Nie godząc się z decyzjami gospodarczymi podejmowanymi przez zarząd (...) Spółki z o.o., m.in. dotyczącymi zasad zawierania umów z kontrahentami, powód zamiast skorzystać ze środków prawnych przewidzianych dla wspólników w ustawie z dnia 15 września 2000 r. - Kodeks spółek handlowych (Dz. U. Nr 94, poz. 1037 ze zm.), postanowił sięgnąć po środki o charakterze publicznoprawnym, które w przedmiotowej sprawie nie mogą być stosowane.

To samo dotyczy dalszych zarzutów, które powód skierował przeciwko uchwałom podjętym przez Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników (...) Spółkę z o.o. w sprawach odmowy (...) Spółce z o.o. udzielenia zezwolenia na przeprowadzenie pompowania zespołowego odwiertów G-7, G-8 i G-10 w J., wykonywania pomiarów złożowych i dokumentowania ich zasobów oraz przeprowadzania badań hydrologicznych z ujęć G-7 i G-10 w J., oraz zakazu wykonywania jakichkolwiek odwiertów złożowych w związku z wnioskiem (...) Spółki z o.o. Powód nie oparł się więc na zarzucie naruszenia interesu publicznego, lecz jego indywidualnego interesu, co uzasadniało odmowę podjęcia interwencji przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

Wobec braku interesu publicznego, co na podstawie art. 105 § 1 k.p.a. w związku z art. 1 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów uzasadniało umorzenie postępowania antymonopolowego, bezprzedmiotowe jest rozważanie pozostałych podniesionych przez powoda w apelacji zarzutów naruszenia prawa materialnego i procesowego.

Podstawą orzeczenia Sądu Apelacyjnego był art. 385 k.p.c. O kosztach procesu orzeczono na zasadzie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c.